

Samfundsfag

Trinmål efter 9. klassetrin

Politik. Magt, beslutningsprocesser og demokrati

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- give eksempler på demokratiske og ikke-demokratiske styreformers og aktionsformer
- skelne mellem opfattelser, der betoner direkte og repræsentativt demokrati, og opfattelser der betoner politiske rettigheder og politisk deltagelse
- gøre rede for forskellige former for magt og ressourcer og give eksempler på, hvordan de har betydning for borgernes mulighed for politisk deltagelse, og hvordan de kan have indflydelse på politiske beslutningsprocesser lokalt, nationalt og globalt
- gøre rede for ideen om retsstaten og borgerens retssikkerhed og diskutere betydningen af borgerens retssikkerhed i et demokrati
- give eksempler på og forklare, hvordan politiske synspunkter kan være knyttet til social og økonomisk placering, til alder og køn og etnicitet og religion
- gøre rede for de centrale politiske institutioner i EU og diskutere samspillet mellem de politiske beslutningsprocesser i Danmark og EU
- give eksempler på internationale organisationer og aftaler, som Danmark deltager i, og diskutere FN's og NATO's betydning for konflikt og samarbejde på globalt plan
- gøre rede for de rettigheder og pligter, borgeren i Danmark har efter grundloven
- give eksempler på politiske partier, interesseorganisationer og græsrodsbevægelser og anvende tilgængelige informationsbaser til at belyse sådanne organisationers synspunkter og interesser
- give eksempler på brug af politisk retorik i den offentlige debat og forklare, hvordan politiske nyheder kan påvirke den politiske proces
- gøre rede for hovedsynspunkter i de klassiske politiske ideologier (konservatisme, liberalisme, socialliberalisme, socialisme) og for hovedsynspunkter hos forskellige politiske partier i dag
- gøre rede for begrebet parlamentarisme og for hovedtræk i grundlovens bestemmelser om styreformen i Danmark, herunder magtens tredeling

Økonomi. Produktion, arbejde og forbrug

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- redegøre for hovedtræk ved udviklingen inden for den primære, sekundære og tertiære sektor
- redegøre for de forskellige positioner i det økonomiske kredsløb
- redegøre for hovedprincipperne i markeds- og planøkonomi
- redegøre for den økonomiske globalisering
- redegøre for udbuds- og efterspørgselsiden i en markedsøkonomi
- redegøre for centrale velfærdsprincipper og velfærdsmodeller
- forklare sammenhængen mellem aktørers økonomisk position og aktørens interesser og ideologier i det danske og globale samfund
- redegøre for hovedprincipper i bæredygtig udvikling
- forklare betydningen af forbruger- og producentadfærd for belastningen af miljø og naturgrundlag
- redegøre for centrale problemstillinger knyttet til sammenhænge mellem økonomisk vækst og miljø
- give eksempler på væsentlige interesseorganisationer inden for de tre sektorer
- redegøre for, hvordan stat, regioner og kommuner varetager opgaver i forhold til den danske velfærdsstat

Sociale og kulturelle forhold. Socialisering, kultur og identitet

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- give eksempler på sociale klasser eller grupper og på sociale og kulturelle fællesskaber
- give eksempler på forhold, der medvirker til dannelsen af forskellige roller i samfundet
- anvende deres viden om sociale og kulturelle forhold som baggrund for at diskutere sociale problemer og konflikter
- reflektere over, hvad egne og andres opfattelser af mennesker med anderledes levevilkår, levevis, tilhørsforhold og forestillinger betyder for gensidig accept og samspil i hverdagslivet
- give eksempler på, hvordan uddannelsesinstitutioner bidrager til børns og unges inddragelse eller marginalisering i forhold til samfundet
- fremskaffe empiriske oplysninger, der beskriver forskelle og ligheder i befolkningens levevilkår, levevis, tilhørsforhold og forestillinger
- give eksempler på sociale konflikter i det moderne samfund
- give eksempler på sociale institutioner og sociale normer
- reflektere over betydningen af at tage del i eller stå uden for det økonomiske, politiske og sociale liv

Slutmål efter 9. klassetrin

Politik. Magt, beslutningsprocesser og demokrati

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- redegøre for forskellige opfattelser af demokratiet som politisk idé og styreform
- reflektere over betydningen af egne og andres rettigheder og pligter i et demokratisk samfund
- give eksempler på hvordan forskellige former for magt og ressourcer har indflydelse på politisk deltagelse og politiske beslutningsprocesser lokalt, nationalt og globalt
- reflektere over retsstatens betydning for demokratiet
- se sammenhænge mellem politiske synspunkter og økonomiske, sociale og kulturelle placeringer og interesser
- redegøre for hovedtræk i det danske politiske system og dets historie, for parlamentarisme og for samspillet mellem de politiske beslutningsprocesser i EU og Danmark
- reflektere over Danmarks deltagelse i det europæiske samarbejde i EU i et demokratisk perspektiv
- anvende viden om forskellige politiske aktørers synspunkter og interesser til at forstå og forklare politiske udsagn i den offentlige debat
- reflektere over mediernes rolle som selvstændige udtryk i den politiske proces

Økonomi. Produktion, arbejde og forbrug

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- redegøre for hovedtræk i udviklingen i dansk erhvervs- og produktionsstruktur, herunder centrale aktører på arbejdsmarkedet og deres interesser
- redegøre for det økonomiske kredsløb og markedsmekanismen
- redegøre for dansk blandingsøkonomi i en økonomisk globalisering
- diskutere mulige handlinger i relation til virkninger af økonomiens globalisering
- reflektere over økonomiens betydning for det danske velfærdssamfund
- redegøre for centrale velfærdsprincipper og typer af velfærdsstater
- forstå og forklare udsagn om økonomi set i forhold til forskellige aktørers interesser og ideologier
- redegøre for bæredygtig udvikling set i lyset af økonomisk vækst og miljø
- reflektere over den økonomiske udviklings betydning for naturgrundlaget

Sociale og kulturelle forhold. Socialisering, kultur og identitet

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- gøre rede for væsentlige sociale institutioner, grupper og fællesskaber i det moderne samfund
- give samfundsmæssige forklaringer på udviklingen af sociale grupper og gruppeidentiteter
- give eksempler på, hvordan sociale normer, holdninger og adfærdsformer karakteriserer forskellige sociale grupper og giver anledning til konflikter imellem dem
- reflektere over betydningen af egne og andres stereotype opfattelser af forskellige grupper
- forklare, hvordan institutioner for uddannelse og kultur bidrager til socialisering og medborgerskab
- vurdere sociale og kulturelle forskelles betydning for den globale sameksistens

Færdigheder på tværs af de tre områder

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- fremskaffe og anvende statistik og anden empiri i behandlingen af samfundsmæssige problemstillinger blandt andet gennem egne observationer og spørgemetoder
- indgå sagligt i en demokratisk debat om samfundsmæssige problemstillinger og løsningsmuligheder